

V I Lenin

De ryska socialdemokraternas uppgifter***Förord till andra upplagan***

Det har gått jämnt fem år sedan vi skrev denna broschyr, som nu utges i en andra upplaga därför att den behövs i agitationen. Under denna korta tid har vår unga arbetarrörelse tagit ett så stort steg framåt och den ryska socialdemokratins ställning och dess styrka förändrats så till den grad, att det förmodligen verkar underligt hur det har kunnat uppstå ett behov av att helt enkelt trycka om den gamla broschyren. Har inte ”De ryska socialdemokraternas uppgifter” undergått den minsta förändring 1902 jämfört med 1897? Har inte författarens egna åsikter härom tagit ett enda steg framåt, sedan han den gången endast sammanfattade resultaten av sin partiverksamhets ”första erfarenheter”?

Sådana (eller liknande) frågor kommer förmodligen fler än en läsare att ställa sig, och för att besvara dem måste vi hänvisa till broschyren ”Vad bör göras?” och komplettera en del av det där sagda. Hänvisa vill författaren till sin framställning av sina åsikter om socialdemokratins *nutida* uppgifter; komplettera vill han det där sagda (s 31-32, 121, 138)* för att peka på de omständigheter, under vilka föreliggande broschyr skrevs, och på dess förhållande till en särskild ”period” i den ryska socialdemokratins utveckling. Jag talade överhuvudtaget om fyra sådana perioder i den nämnda broschyren (”Vad bör göras?”), varvid den sista hänfördes ”till nutidens och delvis till framtidens område”, som den tredje betecknades den period med början från 1897-1898, då den ”ekonomiska” riktningen dominerade (eller åtminstone var vitt spridd), som den andra åren 1894-1898 och som den första 1884-1894. Under den andra perioden finner vi, till skillnad från den tredje, inga meningsskiljaktigheter bland socialdemokraterna själva. Socialdemokratien var då ideologiskt enig och försök gjordes då också att uppnå praktisk, organisatorisk enhet (bildandet av Rysslands socialdemokratiska arbetarparti). Socialdemokraterna hade då inte främst sin uppmärksamhet riktad på att klargöra och lösa de ena eller andra inre partifrågorna (såsom under den tredje perioden) utan på att dels ideologiskt bekämpa socialdemokratins motståndare, dels utveckla det praktiska partiarbetet.

Mellan socialdemokraternas teori och praktik fanns den gången inte den antagonism, som existerade under ”ekonomismens” epok.

Den här broschyren återspeglar just säregenheterna i socialdemokratins dåvarande läge och dåvarande ”uppgifter”. Broschyren innehåller en uppmaning om att fördjupa och bredda det praktiska arbetet, ser inga ”hinder” för detta i att vissa gemensamma åsikter, principer och teorier inte var klargjorda, ser inga svårigheter (de fanns inte då) i att kombinera den politiska och ekonomiska kampen. Broschyren vänder sig med sina principiella klarlägganden till socialdemokratins motståndare, till anhängarna av Narodnaja Volja och Narodnoje Pravo, och söker skingra de missförstånd och fördomar, som gör att de skyr den nya rörelsen.

Och nu, då ”ekonomismens” period synbarligen lider mot sitt slut, visar sig socialdemokraternas ståndpunkt åter likna den de hade för fem år sedan. Naturligtvis är de uppgifter vi nu står inför omätligt mycket mer komplicerade på grund av att rörelsen växt ofantligt sedan dess, men ögonblickets viktigaste drag reproducerar den ”andra” periodens särdrag på en bredare bas och i större omfattning. Ööverensstämmelsen mellan vår teori, vårt program, våra taktiska uppgifter och praktiken försvinner allt efter som ekonomismen försvinner. Vi

---

* Se V I Lenin, *Valda verk i tre band*, Progress Moskva/Fram Göteborg 1979, b 1, s 116, 202, 220, 221
[Hänvisningar till skriften *Vad bör göras?*] – Red

kan och måste åter tveklöst uppmana till fördjupning och breddning av det praktiska arbetet, ty de teoretiska förutsättningarna för detta arbete har i betydande grad redan skapats. Vi måste åter särskilt uppmärksamma de icke-socialdemokratiska illegala riktningarna i Ryssland, varvid vi i grund och botten står inför samma riktningar som under första hälften av 1890-talet, fast de nu är avsevärt mer utvecklade, utformade och ”mogna”.

Narodnaja Volja-anhängarna har kastat av sig sin gamla skrud och har nu kommit så långt att de förvandlats till ”socialistrevolutionärer”. Redan genom detta namn har de liksom visat att de stannat på halva vägen. De har lämnat det gamla (den ”ryska” socialismen), men inte nått fram till det nya (socialdemokratin). Den enda teori om revolutionär socialism som nutidens mänsklighet känner till, dvs marxismen, förskjuter de på basis av borgerlig (”socialister”!) och opportunistisk (”revolutionärer”!) kritik. Idé- och principlösheten leder dem i praktiken till ”revolutionär äventyrlighet”, som kommer till uttryck i deras strävan att jämställa sådana sociala skikt och klasser som de intellektuella, proletariatet och bönderna, i deras högljudda predikande av ”systematisk” terror, i deras förträffliga agrara minimiprogram (socialisering av jorden – Kooperation – fastlåsning vid jordlotten. Se nr 23 och 24 av Iskra), i deras inställning till liberalerna (se nr 9 av Revoljutsionnaja Rossija och hr Zjitlovskijs recension av Osvobozjdenije i nr 9 av Sozialistische Monatshefte) och i mycket annat, som vi förmodligen måste tala om vid flera andra tillfällen. I Ryssland finns fortfarande så många sociala element och förhållanden, som föder intellektuell labilitet, väcker önskan hos radikalt sinnade individer att kombinera förlegat gammalt och livsodugligt modebetonat och som hindrar dem att göra gemensam sak med det klasskampskämpande proletariatet, att den ryska socialdemokratin alltjämt måste räkna med en riktning eller riktningar i stil med den ”socialistrevolutionära”, tills den kapitalistiska utvecklingen och skärpningen av klassmotsättningarna rycker undan all mark för dem.

Narodnoje Pravo-anhängarna, som 1897 var lika obestämda (se nedan, s 20-22)* som dagens socialistrevolutionärer, avträdde till följd härav mycket snabbt från scenen. Men deras ”förnuftiga” ide – att helt skilja kravet på politisk frihet från socialismen – har inte dött och har inte kunnat dö, ty de liberalt demokratiska strömningarna bland de mest olika skikt av stor- och småbourgeoisin är mycket starka i Ryssland och blir allt starkare. Den liberala Osvobozjdenije, som vill samla den borgerliga oppositionen i Ryssland kring sig, blev därför den legitime arvtagaren till Narodnoje Pravo-anhängarna, den som bestämt, konsekvent och moget fortsätter vad dessa inlett. Lika ofrånkomligt som det är att det gamla Ryssland, Ryssland före reformen, de patriarkaliska bönderna, den gamla typen av intellektuella, som lika väl kan ryckas med av byalaget och jordbrukskooperationen som av den ”ogripbara” terrorn, försvinner och dör bort, lika ofrånkomligt är det att de besittande klasserna i det kapitalistiska Ryssland, bourgeoisin och småbourgeoisin, tillväxer och mognar med deras nyktra liberalism, börjar inse att det är föga mening med att upprätthålla den slöa, råa och kostsamma absoluta regering, som inte i minsta mån skyddar dem mot socialismen, med deras krav på europeiska former för klasskampen och klassherraväldet, med deras medfödda strävan (under den epok då proletariatet vaknar upp och tillväxer) att dölja sina borgerliga klassintressen genom att förneka klasskampen överhuvudtaget.

Herrar liberala godsägare, som söker bilda ett ”konstitutionellt zemstvosparti”, är vi därför skyldiga en del tack. För det första – låt oss börja med det minst viktiga – kommer vi att tacka dem för att de befriat den ryska socialdemokratin från hr Struve, som de definitivt förvandlar från en kvasimarxist till en liberal och därmed hjälper oss att med ett levande exempel visa alla och envar den verkliga innebörden hos bernsteinismen i allmänhet och den ryska bernsteinismen i synnerhet. I sin strävan att göra olika skikt av den ryska bourgeoisin

---

* Se nedan, s 12-14 – Red

medvetet liberala kommer Osvoboždenije för det andra att hjälpa oss att snabbare göra allt större och större arbetarmassor till medvetna socialister. I vårt land har det funnits och finns fortfarande så mycket vag, liberalt narodistisk kvasisocialism, att den nya liberala riktningen är ett klart framsteg jämfört med den. Det blir nu mycket lätt att åskådligt visa upp den ryska liberala och demokratiska bourgeoisin för arbetarna, att klargöra nödvändigheten av ett självständigt politiskt arbetarparti, som utgör en enhet med den internationella socialdemokratin, det blir nu mycket enkelt att uppmana de intellektuella att bestämt fastställa sin position – liberalism eller socialdemokrati – och de halvhjärtade teorierna och riktningarna kommer mycket snabbt att malas sönder mellan dessa två växande och allt starkare ”antipoders” kvarnstenar. För det tredje – och detta är naturligtvis det viktigaste – kommer vi att tacka liberalerna, ifall de genom sin opposition får självhärskardömet förbundet med vissa skikt av bourgeoisin och de intellektuella att vackla. Vi säger ”ifall”, ty genom att kokettera med självhärskardömet, genom att lovprisa det fredliga kulturella arbetet, genom att föra krig mot de ”tendentiösa” revolutionärerna osv får liberalerna inte så mycket självhärskardömet som kampen mot självhärskardömet att vackla. Genom att orubbligt och oförsonligt avslöja alla halvmesyrer hos liberalerna, alla försök från deras sida att flirta med regeringen kommer vi att ta kraften ur denna förrädiska sida av herrarna liberala borgares politiska verksamhet, kommer vi att paralysera deras vänstra hand och säkerställa största möjliga resultat av det arbete de utför med höger hand.

Både Narodnaja Voljas och Narodnoje Pravos anhängare har således gjort mycket stora framsteg när det gäller att utveckla, bestämma och utforma sina verkliga strävanden och sin verkliga natur. Den kamp, som under första hälften av 1890-talet var en kamp mellan små studiecirklar av revolutionära ungdomar, återupptas nu som en beslutsam kamp mellan mogna politiska riktningar och verkliga politiska partier.

Nyutgåvan av ”Uppgifterna” kommer därför kanske att göra sin nytta också på så sätt, att den kommer att erinra de unga medlemmarna i partiet om dess nyligen förgångna, kommer att visa hur socialdemokraterna fick den ställning bland andra riktningar, som blivit helt bestämd först nu, och kommer att klarare och tydligare hjälpa till att bilda sig en uppfattning om det nuvarande ögonblickets till sitt väsen likartade men mer invecklade ”uppgifter”.

Socialdemokratin står nu inför den särskilt aktuella uppgiften att göra slut på all slags oreda och vacklan inom sig, att sluta sig fastare samman och organisatoriskt förenas under den revolutionära marxismens fana: att inrikta alla ansträngningar på att förena alla praktiskt verksamma socialdemokrater, att fördjupa och bredda deras verksamhet. Samtidigt gäller det att för så breda massor av intellektuella och arbetare som möjligt klargöra den verkliga betydelsen av de två ovannämnda riktningarna, som socialdemokraterna redan länge har varit tvungna att räkna med.

Augusti 1902

Publicerat i december 1902 i en broschyr, utgiven i Genève av Ryska revolutionära socialdemokraternas utlandsliga

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 2, s 437-412

Förord till tredje upplagan

Den tredje upplagan av denna broschyr kommer ut vid en tid av revolutionens utveckling i Ryssland, som väsentligt skiljer sig från 1897, då denna broschyr skrevs, och från 1902, då andra upplagan kom ut. Det behöver knappast sägas, att broschyren endast ger en allmän översikt av socialdemokraternas uppgifter överhuvudtaget men inte en konkret anvisning om dagens uppgifter i enlighet med vad som för närvarande är utmärkande för arbetarrörelsen,

den revolutionära rörelsen och Rysslands socialdemokratiska arbetarparti. Vårt partis nuvarande uppgifter har behandlats i min broschyr ”Socialdemokratins två taktiska linjer i den demokratiska revolutionen” (Genève, 1905). Genom att jämföra de båda broschyrerna kan läsarna bilda sig ett omdöme om huruvida författarens åsikter om socialdemokratins allmänna uppgifter och det nuvarande ögonblickets speciella uppgifter utvecklats konsekvent. Att en sådan jämförelse har sin nytta visar bl a tilltaget nyligen av ledaren för vår liberalt monarkistiska bourgeoisie hr Struve, som i Osvobozdenije beskyllt den revolutionära socialdemokratin (i form av RSDAP:s 3:e kongress) för att ställa frågan om det väpnade upproret på ett rebelliskt och abstrakt revolutionärt sätt. Vi har redan noterat i Proletarij (nr 9, ”Revolutionen lär oss”), att enbart en jämförelse mellan ”De ryska socialdemokraternas uppgifter” (1897), ”Vad bör göras?” (1902) och Proletarij (1905) vederlägger Osvobozdenije-anhängarnas beskyllning och bevisar sambandet mellan utvecklingen av de socialdemokratiska åsikterna om upproret och utvecklingen av den revolutionära rörelsen i Ryssland. Osvobozdenije-anhängarnas beskyllning är endast ett opportunistiskt trick av den liberala monarkins anhängare att skyla över sitt förräderi mot revolutionen, sitt förräderi mot folkets intressen och sina strävanden att träffa en uppgörelse med tsarmakten.

N Lenin

Augusti 1905

Publicerat på hösten 1905 i en broschyr, utgiven i Genève av RSDAP:s CK

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 2, s 442-444

Den senare hälften av 90-talet karakteriseras av en anmärkningsvärd livaktighet i fråga om de ryska revolutionära frågornas formulering och lösning. Uppkomsten av ett nytt revolutionärt parti, Narodnoje Pravo, socialdemokraternas växande inflytande och framgångar, utvecklingen inom organisationen Narodnaja Volja – allt detta har väckt en livlig diskussion om programfrågor såväl i socialisternas cirklar, omfattande både intellektuella och arbetare, som i den illegala litteraturen. På det senare området bör man nämna partiet Narodnoje Pravos ”En brännande fråga” och ”Manifest” (1894), Letutjij Listok från Narodnaja Volja-gruppen, det i utlandet av Ryska socialdemokraternas förbund utgivna samlingsverket Rabotnik, den växande utgivningen i Ryssland av revolutionära, i huvudsak för arbetare avsedda broschyrer, den agitatoriska verksamhet, som bedrivits av det socialdemokratiska Kampförbundet för arbetarklassens frigörelse i S:t Petersburg i samband med de betydelsefulla strejkerna där år 1896 osv.

Den mest brännande frågan för närvarande (i slutet av 1897) är enligt vår mening frågan om socialdemokraternas praktiska verksamhet. Vi understryker den praktiska sidan av socialdemokratin, ty dess teoretiska sida har tydligen redan kommit över den mest kritiska perioden, då å ena sidan motståndarna mötte den med hårdnackad oförståelse och intensiva försök gjordes att kväva den nya riktningen i dess linda, och då socialdemokraterna å andra sidan lidelsefullt försvarade sina grundprinciper. Numera förefaller *de huvudsakliga och grundläggande dragen* i socialdemokraternas teoretiska åsikter vara tillräckligt klarlagda. Detta kan emellertid inte sägas om socialdemokratins *praktiska* sida, om dess politiska *program*, dess verksamhetsmetoder, dess taktik. Det tycks oss, att det just är på detta område, som missförstånd och brist på ömsesidig förståelse framför allt råder och hindrar ett fullständigt närmande mellan socialdemokratin och de revolutionärer, som i teorin helt brutit med Narodnaja Voljas idéer och i praktiken antingen genom tingens egen logik drivs att propagera och agitera bland arbetarna, ja, t o m att ställa sin verksamhet bland arbetarna på *klasskampens* grundval, eller strävar att lägga de *demokratiska* uppgifterna till grund för hela programmet och hela den revolutionära verksamheten. Om vi inte tar fel, passar denna senare

karaktistik in på de två revolutionära grupper, som för närvarande verkar i Ryssland vid sidan av socialdemokraterna, nämligen anhängarna av Narodnaja Volja och Narodnoje Pravo.

Det tycks oss därför vara särskilt på sin plats att försöka klargöra socialdemokraternas *praktiska* uppgifter och ange skälen till att vi anser deras program vara det mest rationella av de tre föreliggande programmen och varför vi anser att invändningarna mot det i betydande grad är baserade på missförstånd.

I sin praktiska verksamhet ställer sig socialdemokraterna som bekant uppgiften att leda proletarietets klasskamp och att organisera denna kamp i dess två yttringar: den socialistiska (kampen mot kapitalistklassen för att tillintetgöra klasssystemet och organisera ett socialistiskt samhälle) och den demokratiska (kampen mot absolutismen för att erövra politisk frihet och demokratisera det politiska och samhälleliga systemet i Ryssland). Vi sade som bekant, ty ända från sitt första framträdande som en särskild social och revolutionär riktning har de ryska socialdemokraterna alltid klart och uttryckligt framhållit denna uppgift i sin verksamhet, alltid betonat den proletära klasskampens dubbla yttring och innehåll och alltid hävdat det oupplösliga sambandet mellan sina socialistiska och sina demokratiska uppgifter, ett samband som påtagligt kommit till uttryck i det namn de tagit sig. Likväl träffar man fortfarande ofta på socialister, som har de mest förvända föreställningar om socialdemokraterna och beskyller dem för att ignorera den politiska kampen osv. Låt oss därför dröja en stund vid karakteristiken av de båda sidorna i den ryska socialdemokratins praktiska verksamhet.

Låt oss börja med den socialistiska verksamheten. Det kunde tyckas att den socialdemokratiska verksamhetens karaktär i detta avseende borde vara fullständigt klar allt sedan det socialdemokratiska Kampförbundet för arbetarklassens frigörelse i S:t Petersburg började verka bland arbetarna i staden. De ryska socialdemokraternas socialistiska arbete består i att *propagera* den vetenskapliga socialismens läror och att bland arbetarna sprida en riktig uppfattning om det nuvarande samhälleliga och ekonomiska systemet, dess grundvalar och dess utveckling, om de olika *klasserna* i det ryska samhället, deras inbördes förhållande och deras kamp sinsemellan, om arbetarklassens roll i denna kamp, dess förhållande till de bortdöende och de i utveckling stadda klasserna samt till kapitalismens förgångna och dess framtid, om den internationella socialdemokratins och den ryska arbetarklassens historiska uppgift. Oupplösligt förknippad med propagandan är agitationen bland arbetarna, som under de nuvarande politiska förhållandena i Ryssland och på arbetarmassornas nuvarande utvecklingsstadium fullt naturligt träder i förgrunden. Agitationen bland arbetarna består i att socialdemokraterna deltar i alla spontana yttringar av arbetarklassens kamp, i arbetarnas alla konflikter med kapitalisterna om arbetstiden, arbetslönen, arbetsvillkoren osv. Det är vår uppgift att sammanlänka vår verksamhet med de praktiska vardagsfrågorna i arbetarnas liv, hjälpa arbetarna att orientera sig i dessa frågor, rikta deras uppmärksamhet på de grövsta missbruken, hjälpa dem att mera exakt och praktiskt formulera sina krav mot företagen, utveckla solidaritetskänslan hos arbetarna och göra dem medvetna om att alla ryska arbetare som en enhetlig arbetarklass, en del av proletarietets världsarmé, har gemensamma intressen och ett gemensamt värv. Att organisera arbetarcirklar, upprätta riktiga och illegala förbindelser mellan dem och socialdemokraternas centrala grupp, ge ut och sprida arbetarlitteratur, organisera korrespondenser från alla arbetarrörelsens centra, ge ut agitationsflygblad och proklamationer och sprida dem, utbilda en stam av erfarna agitatorer – det är i allmänna drag uttrycksformerna för den ryska socialdemokratins socialistiska verksamhet.

Vårt arbete är framför allt och huvudsakligen inriktat på fabriksarbetarna i städerna. Den ryska socialdemokratins får inte splittra sina krafter, den måste koncentrera sig på arbetet bland industriproletariatet, som är mest mottagligt för de socialdemokratiska idéerna, mest utvecklat i intellektuellt och politiskt avseende och har den största betydelsen på grund av sitt antal och

sin koncentration i landets stora politiska centra. Därför är bildandet av en fast revolutionär organisation bland fabriksarbetarna i städerna socialdemokratins främsta och mest trängande uppgift, en uppgift som det för närvarande skulle vara i högsta grad oklokt att låta avleda sig från. Men då vi erkänner nödvändigheten av att koncentrera våra krafter på fabriksarbetarna och fördömer en splittring av krafterna, vill vi härmed alls inte ha sagt att den ryska socialdemokratien skall ignorera de övriga skikten av det ryska proletariatet och arbetarklassen. Långt därifrån. Den ryske fabriksarbetaren är redan genom sina levnadsförhållanden tvungen att jämt och ständigt träda i närmaste förbindelse med hemarbetarna, detta industriella proletariat, som är spritt utanför fabrikerna i städer och byar och som befinner sig i långt sämre förhållanden. Den ryske fabriksarbetaren träder också i direkt förbindelse med lantbefolkningen (fabriksarbetaren har ofta sin familj på landsbygden) och kan följaktligen inte undgå att också närma sig lantproletariatet, med de yrkesmässiga lantarbetarnas och daglönarnas miljonmassor samt med de utarmade bönder, vilka samtidigt som de klamrar sig fast vid sina eländiga jordlappar är hänvisade till dagsverken och alla slags tillfälliga ”biförtjänster”, dvs samma lönarbete. De ryska socialdemokraterna anser det inte vara aktuellt att *inrikta* sina krafter på hemarbetarna och lantarbetarna, men de har alls inte för avsikt att lämna dessa skikt åt sitt öde. De kommer att göra sitt bästa för att upplysa de mest utvecklade arbetarna också om hemarbetarnas och lantarbetarnas vardagsfrågor, så att dessa arbetare, då de kommer i beröring med de mer efterblivna skikten av proletariatet, skall bibringa även dem idén om klasskampen, om socialismen och om de politiska uppgifter, som förestår den ryska demokratien i allmänhet och det ryska proletariatet i synnerhet. Det skulle inte vara praktiskt att sända agitatorer till hemarbetarna och lantarbetarna, så länge det ännu finns så mycket att göra bland fabriksarbetarna i städerna. Men i en massa fall kommer den socialistiske arbetaren ofrivilligt i beröring med dessa skikt, och han måste förstå att utnyttja dessa fall och ha klart för sig socialdemokratins allmänna uppgifter i Ryssland. Därför är det en stor villfarelse att beskylla den ryska socialdemokratien för trångsynthet, för en strävan att ignorera den arbetande befolkningens massa till förmån för enbart fabriksarbetarna. Agitationen bland proletariatets mest framskridna skikt är tvärtom den säkraste och den enda vägen till att – allt efter som rörelsen breddas – väcka också hela det ryska proletariatet. Spridandet av socialismen och klasskampens idé bland stadsarbetarna kommer oundvikligt att medföra att dessa idéer också flyter ut i smärre och mera förgrenade kanaler. För att uppnå detta är det nödvändigt att dessa idéer slår djupare rötter i den bättre förberedda jordmånen och genomsyrar denna förtrupp för den ryska arbetarrörelsen och den ryska revolutionen. Samtidigt som den ryska socialdemokratien koncentrerar alla sina krafter på verksamheten bland fabriksarbetarna, är den också redo att stödja de ryska revolutionärer, som i praktiken börjar basera sitt socialistiska arbete på den proletära klasskampens grund. Men den döljer härvid inte alls, att inga praktiska förbund med andra fraktioner av revolutionärer vare sig kan eller får leda till kompromisser eller eftergifter i fråga om teorin, programmet, baneret. De ryska socialdemokraterna är övertygade om att endast den vetenskapliga socialismens och klasskampens lära för närvarande är den revolutionära teori, som kan tjäna som baner för den revolutionära rörelsen, och kommer därför att av alla krafter sprida denna lära, försvara den mot feltolkningar och motsätta sig varje försök att förknippa den ännu unga arbetarrörelsen i Ryssland med mindre bestämda doktriner. Teoretiska överväganden bevisar och socialdemokraternas praktiska verksamhet visar att alla socialister i Ryssland måste bli *socialdemokrater*.

Låt oss nu övergå till socialdemokraternas *demokratiska* uppgifter och deras demokratiska arbete. Vi upprepar än en gång, att detta arbete är *oupplösligt* förknippat med det socialistiska arbetet. I sin *propaganda* bland arbetarna kan socialdemokraterna inte kringgå de politiska frågorna, och de skulle betrakta varje försök att kringgå dem eller ens att skjuta dem åt sidan som ett allvarligt fel och en avvikelse från den internationella socialdemokratins grundsatser.

Jämte propaganda för den vetenskapliga socialismen ställer de ryska socialdemokraterna som sin uppgift att bland arbetarmassorna också propagera *de demokratiska idéerna*, de strävar efter att klargöra vad absolutismen är i alla dess verksamhetsformer, att klarlägga dess klassinnehåll, nödvändigheten att störta den, det omöjliga i att föra en framgångsrik kamp för arbetarnas sak utan att politisk frihet uppnåtts och utan demokratisering av det politiska och samhällsliga systemet i Ryssland. Med sin *agitation* bland arbetarna i anslutning till de närmast liggande *ekonomiska* kraven förknippar socialdemokraterna oupplösligt också agitation i anslutning till arbetarklassens närmast liggande politiska behov, bekymmer och krav, agitation mot polisförtrycket, vilket yttrar sig vid varje strejk, vid varje sammanstötning mellan arbetarna och kapitalisterna, agitation mot inskränkningen av arbetarnas rättigheter som ryska medborgare överhuvudtaget och som den mest förtryckta och rättslösa klassen i synnerhet samt agitation mot varje framträdande representant och lakej för absolutismen, som kommer i närmare beröring med arbetarna och åskådligt visar arbetarklassen dess politiska trældom. Liksom det inte finns någon fråga rörande arbetarnas ekonomiska liv, som inte kan utnyttjas i den ekonomiska agitationen, så finns det absolut inte heller någon politisk fråga, som inte skulle kunna tjäna som ämne för den politiska agitationen. Dessa två slag av agitation är i socialdemokraternas arbete lika oskiljaktigt förbundna med varandra som de två sidorna av en medalj. Både den ekonomiska och den politiska agitationen är lika nödvändiga för att utveckla proletariatets klassmedvetande. De är båda lika nödvändiga för att leda de ryska arbetarnas klasskamp, ty varje klasskamp är en politisk kamp. Genom att väcka arbetarnas medvetande, organisera och disciplinera dem, genom att skola dem till solidarisk verksamhet och till kamp för de social demokratiska idealen kommer de båda slagen av agitation att ge arbetarna möjlighet att pröva sina krafter på de närmast liggande frågorna och behoven, att tillkämpa sig partiella eftergifter av fienden och därmed förbättra sitt ekonomiska läge, tvinga kapitalisterna att ta hänsyn till de organiserade arbetarnas styrka, tvinga regeringen att utvidga arbetarnas rättigheter och lyssna till deras krav samt hålla regeringen i ständig fruktan för de fientligt inställda arbetarmassorna, som leds av en fast socialdemokratisk organisation.

Vi har påvisat att det finns ett oupplösligt samband mellan den *socialistiska* och den *demokratiska* propagandan och agitationen, att det revolutionära arbetet löper fullständigt parallellt på båda områdena. Men det finns också en stor skillnad mellan dessa båda verksamhets- och kampformer. Denna skillnad består i att proletariatet i den ekonomiska kampen står fullständigt ensamt mot de adliga godsägarna och bourgeoisin. Det kan möjligen utnyttja hjälp (och det långt ifrån alltid) från de element av småbourgeoisin, som dras till proletariatet. I den demokratiska, politiska kampen står däremot den ryska arbetarklassen inte ensam. Vid dess sida sluter alla politiskt oppositionella element, befolkningsskikt och klasser upp i den mån de är fientligt inställda till absolutismen och bekämpar den i en eller annan form. Sida vid sida med proletariatet står här också de oppositionellt inställda elementen inom bourgeoisin, de bildade klasserna, småbourgeoisin, de av absolutismen förföljda folkslagen, religionerna, sekterna osv. Här uppstår helt naturligt den frågan, vilken hållning arbetarklassen bör inta till dessa element. Och vidare: bör den inte förena sig med dem till gemensam kamp mot absolutismen? Alla socialdemokrater erkänner ju att den socialistiska revolutionen i Ryssland måste föregås av en politisk revolution. Bör man då inte förena sig med alla politiskt oppositionella element för kamp mot absolutismen och tills vidare låta socialismen vänta? Är inte detta nödvändigt för att stärka kampen mot absolutismen?

Låt oss utreda de båda frågorna.

Såsom kämpe mot absolutismen bestäms arbetarklassens ställning till alla övriga politiskt oppositionella samhällsklasser och samhällsgrupper fullt exakt genom socialdemokratins grundprinciper, vilka framlagts i det berömda Kommunistiska manifestet. Socialdemokraterna

stöder de framstegsvänliga samhällsklasserna mot de reaktionära, bourgeoisin mot representanterna för den privilegierade och feodala jordegendomen och mot ämbetsmannaväldet, storbourgeoisin mot småbourgeoisins reaktionära strävanden. Detta stöd förutsätter inte och kräver inte någon kompromiss med icke-socialdemokratiska program och principer – det är ett stöd åt en bundsförvant mot en *bestämd* fiende, och socialdemokratien ger detta stöd för att påskynda den gemensamme fiendens fall utan att vänta någonting *för egen del* av dessa temporära bundsförvanter och utan att göra några eftergifter för dem. Socialdemokraterna stöder varje revolutionär rörelse mot det nuvarande samhällssystemet, varje förtryckt folkslag, varje förföljd religion, varje nedtryckt stånd osv i deras kamp för likaberättigande.

Stödet åt alla politiskt oppositionella element skall i socialdemokraternas propaganda komma till uttryck i att socialdemokraterna, samtidigt som de påvisar att absolutismen är fientlig mot arbetarnas sak, också skall påvisa att absolutismen är fientlig mot de ena eller andra sociala grupperna och påvisa arbetarklassens solidaritet med dessa grupper *i den ena eller andra frågan, i den ena eller andra uppgiften* osv. I agitationen skall detta stöd komma till uttryck i att socialdemokraterna kommer att utnyttja varje yttring av absolutismens polisförtryck och påvisa för arbetarna hur detta förtryck drabbar alla medborgare *i allmänhet* och representanterna för de särskilt förtryckta stånden, folkslagen, religionerna, sekterna osv i synnerhet och hur detta förtryck speciellt drabbar *arbetarklassen*. Slutligen kommer detta stöd i praktiken till uttryck i att de ryska socialdemokraterna är beredda att ingå förbund med revolutionärer från andra riktningar för att uppnå de ena eller andra delmålen. Denna beredvillighet har de vid flera tillfällen bevisat i handling.

Här kommer vi in på den andra frågan. Då socialdemokraterna påvisar en eller annan oppositionell grupps solidaritet med arbetarna, kommer de alltid att framhäva arbetarna, kommer de alltid att klargöra den temporära och villkorliga karaktären i denna solidaritet, kommer de alltid att understryka den klassmässiga särställningen hos proletariatet, som imorgon kan bli en motståndare till sina bundsförvanter av idag. Man kommer att säga oss: ”En sådan förklaring kommer på nuvarande tidpunkt att *försvaga* alla kämpar för den politiska friheten.” Vårt svar blir: en sådan förklaring kommer att *stärka* alla kämpar för den politiska friheten. Endast de kämpar är starka, som stöder sig på bestämda *klassers insedda* reella intressen, och varje försök att skymma undan dessa klassintressen, som redan spelar en dominerande roll i det moderna samhället, kommer bara att försvaga kämparna. Detta för det första. För det andra måste arbetarklassen i kampen mot absolutismen inta en särställning, ty *endast* den är en alltigenom konsekvent och obetingad fiende till absolutismen, *endast* för den är kompromisser med absolutismen uteslutna, *endast* i arbetarklassen kan demokratin finna en oförbehållsam, ståndaktig anhängare, som inte ser tillbaka. Hos alla andra klasser, grupper och befolkningsskikt är fiendskapen mot absolutismen inte *obetingad*, deras demokrati ser alltid tillbaka. Bourgeoisin kan inte undgå att inse, att absolutismen håller tillbaka den industriella och den samhällseliga utvecklingen, men den fruktar en fullständig demokratisering av det politiska och samhällseliga systemet och kan när som helst ingå förbund med absolutismen mot proletariatet. Småbourgeoisin har på grund av sin natur två ansikten: medan den å ena sidan dras till proletariatet och till demokratin, dras den å den andra till de reaktionära klasserna, söker hejda historiens gång och kan ge efter för absolutismens experiment och kurtis (t ex Alexander III:s ”folkpolitik”), den kan ingå förbund med de härskande klasserna mot proletariatet *för att* befästa sin egen ställning som *småägare*. Bildat folk, de ”intellektuella” överhuvudtaget, kan inte undgå att resa sig mot absolutismens barbariska polisförtryck, som förföljer tänkandet och vetandet. Men dessa intellektuellas materiella intressen knyter dem till absolutismen, till bourgeoisin, tvingar dem att vara inkonsekventa, att ingå kompromisser, att sälja sin revolutionära och oppositionella entusiasm för en anställning i statens tjänst eller för att få del av profiter och dividender. Vad beträffar

de demokratiska elementen bland de förtryckta folkslagen och de förföljda trosbekännelserna, så vet och ser var och en att klassmotsättningarna inom dessa befolkningskategorier är betydligt mera djupgående och starkare än den solidaritet, som förenar samtliga klasser inom en sådan kategori mot absolutismen och för demokratiska institutioner. Endast proletariatet kan – och måste till följd av sitt klassläge – vara en alltigenom konsekvent demokrat, en avgjord fiende till absolutismen, ur stånd att gå med på några slags eftergifter och kompromisser. Endast proletariatet kan vara en *avancerad förkämpe* för politisk frihet och demokratiska institutioner, ty för det första drabbar det politiska förtrycket hårdast proletariatet, då det inte finns några motverkande faktorer i denna klass' ställning; den har varken tillträde till den högsta makten eller ens till ämbetsmännen och saknar inflytande på allmänna opinionen. För det andra är det endast proletariatet, som *alltigenom* kan genomföra demokratiseringen av det politiska och samhällliga systemet, ty en sådan demokratisering skulle lägga detta system i arbetarnas händer. Just därför skulle en *sammansmältning* av arbetarklassens demokratiska verksamhet med de övriga klassernas och gruppernas demokrati *försvaga* den demokratiska rörelsens styrka, *försvaga* den politiska kampen, göra den mindre beslutsam, mindre konsekvent, mera böjd för kompromisser. Och omvänt: om arbetarklassen *får en särställning* som avancerad förkämpe för demokratiska institutioner, kommer detta att *stärka* den demokratiska rörelsen, *stärka* kampen för politisk frihet, ty arbetarklassen kommer att *sporra* alla övriga demokratiska och politiskt oppositionella element, kommer att driva liberalerna över till de politiska radikalerna och radikalerna till att oåterkalleligt bryta med det moderna samhällets hela politiska och sociala system. Vi sade tidigare att alla *socialister* i Ryssland måste bli *socialdemokrater*. Vi tillägger nu: alla sanna och konsekventa *demokrater* i Ryssland måste bli *socialdemokrater*.

Låt oss klargöra vår tankegång med ett exempel. Vi tar ämbetsmannaväsendet, byråkratin, som ett särskilt skikt av personer, vilka specialiserat sig på administrationen och erhållit en privilegierad ställning gentemot folket. Från det absolutistiska, halvasiatiska Ryssland och ända till det kultiverade, fria och civiliserade England finner vi överallt denna institution som ett nödvändigt organ för det borgerliga samhället. Rysslands efterblivenhet och dess absolutism motsvaras av folkets *fullständiga rättslöshet* gentemot ämbetsmannakåren och *fullständig* frånvaro av kontroll över den privilegierade byråkratin. I England existerar en stark kontroll över förvaltningen från folkets sida, men även där är denna kontroll *långt ifrån fullständig*, också där behåller byråkratin inte så få privilegier och är inte sällan folkets herre i stället för dess tjänare. Också i England ser vi att starka sociala grupper stöder byråkratins privilegierade ställning och hindrar en fullständig demokratisering av denna institution. Varför? Därför att en *fullständig* demokratisering av den enbart ligger i proletariatets intresse: även bourgeoisins mest framstegsvänliga skikt försvarar vissa av ämbetsmannakårens prerogativ, motsätter sig att alla ämbetsmän skall väljas, att census helt upphävs, att ämbetsmännen skall göras direkt ansvariga inför folket osv, ty dessa skikt känner att en sådan slutgiltig demokratisering kommer att utnyttjas av proletariatet *mot* bourgeoisin. Så är det också i Ryssland. Mycket talrika och högst olikartade skikt av det ryska folket är inställda mot den allsmäktiga, ansvarslösa, korrupta, barbariska, okunniga och parasiterande ryska ämbetsmannakåren. Men utom proletariatet skulle *inte ett enda* av dessa skikt tillåta en fullständig demokratisering av ämbetsmannakåren, ty hos alla de andra skikten (bourgeoisin, småbourgeoisin, de ”intellektuella” överhuvudtaget) finns det trådar som förbinder dem med ämbetsmannakåren, alla dessa skikt är *befryndade* med det ryska ämbetsmannaväsendet. Vem känner inte till hur lätt en intellektuell radikal eller en intellektuell socialist i det heliga Ryssland förvandlas till en ämbetsman i tsarregeringens tjänst, en ämbetsman som tröstar sig med att han ”gör nytta” inom kanslirutinens ram, en ämbetsman som rättfärdigar sin politiska indifferens, sitt kryperi för knutpiskans och nagajkans regering med denna ”nytta”? Enbart *proletariatet* är en obetingad fiende till absolutismen och den ryska ämbetsmannakåren,

enbart *proletariatet* har inga *trådar*, som förbinder det med dessa organ för det aristokratiska och borgerliga samhället, enbart proletariatet är i stånd att hysa en oförsonlig fiendskap och föra en beslutsam kamp mot dem.

Då vi bevisar att proletariatet, som i sin klasskamp leds av socialdemokratien, är den ryska demokratiens banbrytande förkämpe, stöter vi här på den ytterst spridda och högst besynnerliga uppfattningen, att den ryska socialdemokratien skjuter de politiska uppgifterna och den politiska kampen i bakgrunden. Denna uppfattning är som vi ser diametralt motsatt sanningen. Hur skall man förklara en sådan förvånande brist på förståelse för socialdemokratiens principer, vilka så ofta klargjorts och vilka framlades redan i de första ryska socialdemokratiska skrifterna, i de broschyrer och böcker som utgavs i utlandet av gruppen Arbetets frigörelse? Det tycks oss, att detta märkvärdiga faktum får sin förklaring i följande tre omständigheter:

För det första i den allmänna brist på förståelse för socialdemokratiens principer, som är kännetecknande för de gamla revolutionära teoriernas representanter. De är vana att bygga upp programmen och planerna för sin verksamhet på abstrakta idéer och inte på en värdering av de reella klasser, som verkar i landet och som av historien försatts i ett bestämt förhållande till varandra. Det är just bristen på en sådan realistisk behandling av de *intressen*, som uppbar den ryska demokratin, som kunde ge upphov till åsikten, att den ryska socialdemokratien ställer de ryska revolutionärernas demokratiska uppgifter i skuggan.

För det andra i den bristande förståelsen för att föreningen av de ekonomiska och politiska frågorna, av den socialistiska och den demokratiska verksamheten till ett helt, till *proletariatets* enhetliga *klasskamp*, inte försvagar utan stärker den demokratiska rörelsen och den politiska kampen. Den för denna kamp närmare folkmassornas reella intressen, drar fram de politiska frågorna ur "de intellektuellas kvava studiekammare" ut på gatan, till arbetarna och de arbetande klasserna och ersätter de abstrakta idéerna om det politiska förtrycket med de reella yttringar av det, under vilka proletariatet lider mer än andra och på vilka socialdemokratien baserar sin agitation. Det förefaller ofta den ryske radikalen att socialdemokraten, som i stället för att öppet och direkt mana de avancerade arbetarna till politisk kamp hänvisar till uppgiften att utveckla arbetarrörelsen och organisera proletariatets klasskamp, på detta sätt *uppper* sin demokratism och skjuter den politiska kampen i bakgrunden. Men om det här också föreligger en reträtt, så är det på sin höjd en sådan, om vilken det franska ordspråket säger: "Il faut reculer pour mieux sauter!" (Man måste gå bakåt för att kunna hoppa bättre.)

För det tredje har missförståndet framkallats av att själva begreppet "politisk kamp" uppfattas på olika sätt av dem som tillhör Narodnaja Volja och Narodnoje Pravo å ena sidan och av socialdemokraterna å den andra. Socialdemokraterna uppfattar den politiska kampen på ett annat sätt, de uppfattar den *betydligt bredare* än vad representanterna för de gamla revolutionära teorierna gör. En åskådlig illustration till detta påstående, som kan synas paradoxalt, ger oss Letutjij Listok från Narodnaja Volja-gruppen nr 4 av den 9 december 1895. Samtidigt som vi av allt hjärta hälsar denna publikation, som vittnar om ett grundligt och fruktbringande tankearbete hos våra dagars anhängare av Narodnaja Volja, kan vi inte underlåta att hänvisa till P L Lavrovs artikel Om programfrågor (s 19-22), som pregnant visar att Narodnaja Volja-anhängarna av den gamla typen har en annan uppfattning om den politiska kampen.* Beträffande förhållandet mellan Narodnaja Volja-anhängarnas och

---

* P L Lavrovs artikel i nr 4 är endast ett "utdrag" ur ett långt, för Materialy avsett brev. Vi har hört att både detta brev i dess helhet och ett svar från Plechanov publicerades utomlands i somras (1897), men vi har inte haft tillfälle att se vare sig det ena eller det andra. Lika litet vet vi, om nr 5 av *Letutjij Listok* från Narodnaja Volja-

socialdemokraternas program skriver P L Lavrov: ”... Här är det en, och bara en sak som är väsentlig: är det möjligt att bilda ett starkt arbetarparti under absolutismen förutom att det bildas ett revolutionärt parti, som är riktat mot absolutismen?” (s 21, spalt 2); detsamma litet tidigare (spalt 1) : ”... att under absolutismens herravälde organisera ett ryskt arbetarparti utan att samtidigt organisera ett revolutionärt parti mot denna absolutism”. Vi kan absolut inte förstå denna skillnad, som har en så grundläggande betydelse för P L Lavrov. Vad menar han? ”Ett arbetarparti förutom ett revolutionärt parti, som är riktat mot absolutismen”?? Är då inte arbetarpartiet självt ett revolutionärt parti? Är det inte riktat mot absolutismen? Förklaringen till denna besynnerliga idé finner vi på följande ställe i P L Lavrovs artikel: ”Ett ryskt arbetarparti måste skapas under förhållanden, som präglas av absolutismen med alla dess härligheter. Om det lyckades socialdemokraterna att göra detta utan att samtidigt organisera en politisk *sammansvärjning** mot absolutismen med allt vad som följer med en sådan *sammansvärjning*†, så skulle deras politiska program naturligtvis vara ett riktigt program för de ryska socialisterna, eftersom arbetarnas frigörelse skulle genomföras av arbetarna själva. Men det är högst tvivelaktigt, om inte omöjligt.” (S 21, spalt 1) Där har vi sakens kärna! För en Narodnaja Volja-anhängare är begreppet politisk kamp identiskt med begreppet politisk sammansvärjning. Man måste tillstå, att P L Lavrov med dessa ord verkligen lyckats att högst pregnant uppvisa huvudskillnaden mellan Narodnaja Volja-anhängarnas och socialdemokraternas taktik i den politiska kampen. Blanquismens, den konspirativa verksamhetens traditioner är oerhört starka hos Narodnaja Voljaanhängarna, så starka att de inte kan föreställa sig den politiska kampen på annat sätt än i form av en politisk sammansvärjning. Socialdemokraterna gör sig däremot inte skyldiga till en sådan snäv uppfattning; de tror inte på sammansvärjningar; de anser att sammansvärjningarnas tid för länge sedan är förbi, att den politiska kampens reducering till en sammansvärjning dels skulle betyda att man i högsta grad inskränker den, dels att man väljer de mest olämpliga kampmetoder. Var och en förstår, att P L Lavrovs ord om att ”verksamheten i väst är en obligatorisk förebild för de ryska socialdemokraterna” (s 21, spalt 1) inte är någonting annat än ett polemiskt utfall och att de ryska socialdemokraterna i verkligheten aldrig glömt våra politiska förhållanden, aldrig drömt om att i Ryssland kunna skapa ett legalt arbetarparti, aldrig skilt uppgiften att kämpa för socialismen från uppgiften att kämpa för den politiska friheten. Men de har alltid ansett och anser fortfarande, att denna kamp inte får föras av konspiratörer utan av ett revolutionärt parti, som stöder sig på arbetarrörelsen. De anser, att kampen mot absolutismen inte bör bestå i att organisera sammansvärjningar utan i att skola, disciplinera och organisera proletariatet, i att bland arbetarna bedriva en politisk agitation, som brännmärker varje yttring av absolutismen, naglar alla polisregeringens knektar vid skampålen och avtvingar denna regering eftergifter. Är det inte just en sådan verksamhet, som Kampförbundet för arbetarklassens frigörelse i S:t Petersburg utvecklar? Utgör inte denna organisation just embryot till ett revolutionärt parti, som stöder sig på arbetarrörelsen, som leder proletariatets klasskamp, kampen mot kapitalet och mot den absolutistiska regeringen, utan att organisera några sammansvärjningar och som hämtar sina krafter just från *föreningen* av den socialistiska och den demokratiska kampen till en odelbar klasskamp av Petersburgs proletariat? Har inte kampförbundets verksamhet, trots att den varit så kort, redan visat, att det av socialdemokratin ledda proletariatet utgör en stor politisk kraft, som regeringen redan är tvungen att räkna med och som den skyndar sig att göra eftergifter för? Lagen av den 2 juni 1897 visar både genom den brådska varmed den antogs och genom sitt innehåll åskådligt sin betydelse som en framtvingen eftergift för proletariatet, som en position, vilken erövrats från det ryska folkets fiende. Denna eftergift är

---

gruppen, där redaktionen lovade införa en redaktionell artikel om P L Lavrovs brev, har utkommit. Se nr 4, s 22, spalt 1, fotnoten.

* Kursiverat av oss.

† Kursiverat av oss.

högst minimal och positionen har ingen större betydelse, men den arbetarklassens organisation, som lyckades framtvunga denna eftergift, utmärker sig heller inte vare sig genom omfattning, fasthet, längre tillvaro eller rikedom på erfarenhet och medel. Kampförbundet grundades som bekant först år 1895-96 och dess upprop till arbetarna inskränkte sig endast till hektograferade och litograferade flygblad. Kan man bestrida att en sådan organisation, om den förenade åtminstone arbetarrörelsens största centra i Ryssland (S:t Petersburgkretsen, Moskva-Vladimirkretsen och södra kretsen samt de viktigaste städerna, exempelvis Odessa, Kiev, Saratov osv), och om den förfogade över ett revolutionärt organ och åtnjöt samma auktoritet bland de ryska arbetarna som kampförbundet åtnjuter bland arbetarna i S:t Petersburg, skulle vara en högst betydelsefull politisk faktor i våra dagars Ryssland, en faktor som regeringen inte skulle kunna undgå att räkna med i såväl hela sin inrikes- som utrikespolitik? Genom att leda proletariats klasskamp, utveckla organisation och disciplin bland arbetarna, hjälpa dem att kämpa för sina ekonomiska behov och för att avvinna kapitalet den ena positionen efter den andra, genom att politiskt skola arbetarna och systematiskt och oavblåttligt förfölja absolutismen och göra livet surt för varje tsaristisk basji-bosuk som låter proletariats känna polisregeringens tunga hand, skulle en sådan organisation samtidigt bli både en till våra förhållanden anpassad arbetarpartiorganisation och ett starkt revolutionärt parti, riktat mot absolutismen. Men att på förhand diskutera vilket medel denna organisation skall tillgripa för att rikta ett beslutsamt slag mot absolutismen, om den exempelvis skulle föredra uppror eller politisk massstrejk eller någon annan metod för angreppet, att på förhand diskutera denna fråga och avgöra den idag, det skulle vara tom doktrinarism. Det vore detsamma som om generaler höll krigsråd innan de samlat trupperna, mobiliserat dem och fört dem till strid mot fienden. Men kämpar proletariats armé oryggligt och under en stark socialdemokratisk organisations ledning för sin ekonomiska och politiska frigörelse, då kommer denna armé att själv visa generalerna metoderna och medlen för aktionen. Då och först då blir det möjligt att avgöra frågan om att rikta ett definitivt slag mot absolutismen, ty frågans lösning är just beroende av arbetarrörelsens tillstånd, av dess omfattning, av de kampmetoder som rörelsen utarbetat, av egenskaperna hos den revolutionära organisation som leder rörelsen, av de andra samhällselementens förhållande till proletariats och absolutismen, av inrikes- och utrikespolitikens betingelser – kort sagt av tusentals betingelser, vilka det är lika omöjligt som fåfängt att gissa sig till på förhand.

Därför är också följande resonemang av P L Lavrov i högsta grad orättvist:

”Men om de [socialdemokraterna] blir tvungna att på ett eller annat sätt inte bara gruppera arbetarnas krafter för kamp mot kapitalet, utan också att sammansvetsa revolutionära individer och grupper för kamp mot absolutismen, så kommer de ryska socialdemokraterna *de facto* att överta programmet hos sina motståndare, Narodnaja Volja-anhängarna eller vad de än må kalla sig. Meningsskiljaktigheterna i fråga om byalaget, kapitalismens öde i Ryssland och den ekonomiska materialismen är detaljer, som har ytterst liten betydelse för själva saken och som kan främja eller hindra lösningen av underordnade uppgifter, underordnade metoder för förberedelsen av huvudpunkterna, men inte mer.” (S 21, spalt 1)

Det är besynnerligt att man överhuvudtaget skall behöva bestrida det sista påståendet om att meningsskiljaktigheter i det ryska livets och den ryska samhällsutvecklingens huvudfrågor, i huvudfrågorna för historieuppfattningen endast skulle gälla ”detaljer”! Det har för länge sedan sagts, att det utan en revolutionär teori inte heller kan finnas någon revolutionär rörelse, och det är idag knappast nödvändigt att bevisa en sådan sanning. Klasskampens teori, den materialistiska uppfattningen av den ryska historien och den materialistiska bedömningen av det nuvarande ekonomiska och politiska läget i Ryssland, erkännandet av nödvändigheten att härleda den revolutionära kampen från bestämda intressen hos en bestämd klass och att analysera dess förhållande till andra klasser – att beteckna dessa ytterst viktiga revolutionära

frågor som ”detaljer” är så oerhört oriktigt och kommer så oväntat från en veteran i den revolutionära teorin, att vi nästan är redo att helt enkelt betrakta detta ställe som en lapsus. Vad beträffar första hälften av den citerade tiraden, så är dess oriktighet ännu mera förbluffande, Att offentligt förklara, att de ryska socialdemokraterna endast grupperar arbetarnas krafter för kampen mot kapitalet (dvs endast för den ekonomiska kampen!) utan att sammansvetsa de revolutionära individerna och grupperna till kamp mot absolutismen, det betyder att man antingen inte vet eller inte vill veta av allmänt kända fakta om de ryska socialdemokraternas verksamhet. Eller betraktar kanske P L Lavrov inte de praktiskt verkamma socialdemokraterna som ”revolutionära individer” och ”revolutionära grupper”?! Eller (och det torde vara riktigare) förstår han med ”kamp” mot absolutismen endast sammansvärjningar mot absolutismen? (Jfr s 21, spalt 2: ”... det hela rör sig om ... att organisera en revolutionär *sammansvärjning*”; vår kursiv.) Menar P L Lavrov kanske, att den som inte organiserar politiska sammansvärjningar inte heller för någon politisk kamp? Vi upprepar ännu en gång: en sådan uppfattning sammanfaller helt med den gamla Narodnaja Volja-riktningens gamla traditioner, men den överensstämmer alls inte med vare sig de moderna föreställningarna om politisk kamp eller den nutida verkligheten.

Det återstår oss ännu att säga några ord om Narodnoje Pravo-anhängarna. P L Lavrov har enligt vår mening alldeles rätt, då han säger att socialdemokraterna ”rekommenderar Narodnoje Pravo-anhängarna såsom varande mer uppriktiga och är redo att stödja dem, utan att för övrigt smälta samman med dem” (s 19, spalt 2). Han skulle bara ha tillagt: såsom varande mer uppriktiga *demokrater* och *i den mån* Narodnoje Pravo-anhängarna uppträder som konsekventa demokrater. Tyvärr är denna betingelse snarare en önskvärd framtid än en verklig nutid. Narodnoje Pravo-anhängarna uttryckte önskan att frigöra de demokratiska uppgifterna från narodismen och överhuvudtaget från förbindelsen med den ”ryska socialismens” föråldrade former. Men det visade sig, att de själva inte på långt när frigjort sig från gamla fördomar och att de långt ifrån var konsekventa, då de kallade sitt parti, som uteslutande har politiska omdaningar som mål, för ett ”social [?!]-revolutionärt” parti (se deras manifest av den 19 februari 1894) och i sitt manifest förklarade, att ”i begreppet folkets rätt ingår organiseringen av folkproduktionen” (vi är tvungna att citera ur minnet), och sålunda smugglade in samma fördomar från narodismen. P L Lavrov hade därför nog inte helt orätt, då han kallade dem ”maskeradpolitiker” (s 20, spalt 2). Det är dock kanske riktigare att betrakta Narodnoje Pravo-riktningen som en övergångslära, vilken ofrånkomligen har den förtjänsten, att den blygdes över det säregna i narodismens doktriner och öppet polemiserade mot de vidriga reaktionärer i narodismen, som ansikte mot ansikte med den klassmässiga polisabsolutismen tillåter sig att tala om önskvärdheten av ekonomiska men inte politiska omdaningar (se ”En brännande fråga”, utgiven av partiet Narodnoje Pravo). Om det i partiet Narodnoje Pravo verkligen inte finns några andra än f d socialister, som av taktiska hänsyn döljer sitt socialistiska baner och endast maskerar sig som ickesocialistiska politiker (såsom P L Lavrov antar, s 20, spalt 2), så har detta parti naturligtvis ingen framtid alls. Men om det i detta parti finns inte bara maskeradpolitiker utan också verkliga ickesocialistiska politiker, ickesocialistiska demokrater, då kan det göra inte så liten nytta om det försöker närma sig de politiskt oppositionella elementen bland vår bourgeoisie, försöker väcka den politiska medvetenheten hos vår småbourgeois, våra småhandlare, småhantverkare osv – denna klass som överallt i Västeuropa spelat en roll i den demokratiska rörelsen, som hos oss i Ryssland gjort särskilt snabba framsteg i kulturella och andra avseenden under perioden efter reformen och som inte kan undgå att känna polisregeringens förtryck och dess cyniska stöd åt storfabrikanterna, de stora finans- och industrimonopolisterna. För detta behövs det bara att Narodnoje Pravo-anhängarna gör till sin uppgift just att närma sig olika skikt av befolkningen och inte bara inskränker sig till samma ”intellektuella”, vilkas maktlöshet till följd av deras isolering från massornas reella intressen erkänns även i ”En brännande fråga”. För detta är det

nödvändigt att Narodnoje Pravo-anhängarna ger upp alla krav på en sammansmältning av heterogena samhällselement och på att socialismen skall sättas tillbaka för de politiska uppgifterna, att de frigör sig från den falska skamkänsla som hindrar dem att närma sig de borgerliga skikten av folket, dvs att de inte endast talar om de icke-socialistiska politikernas program utan också handlar i överensstämmelse med detta program och att de väcker och utvecklar klassmedvetandet hos de sociala grupper och klasser, som överhuvudtaget inte har bruk för socialismen, men som för varje dag allt starkare känner absolutismens förtryck och nödvändigheten av politisk frihet.

Den ryska socialdemokratin är ännu mycket ung. Den håller just på att träda ut ur det embryotillstånd, där de teoretiska frågorna intog den dominerande platsen. Den har bara börjat utveckla sin *praktiska verksamhet*. I stället för kritik av de socialdemokratiska teorierna och programmen är revolutionärer från andra fraktioner nu tvungna att uppträda med kritik av de ryska socialdemokraternas praktiska verksamhet. Och det måste erkännas att denna kritik på det skarpaste skiljer sig från den teoretiska kritiken, skiljer sig till den grad att det visat sig möjligt att uppfinna det komiska ryktet om att kampförbundet i S:t Petersburg inte är en socialdemokratisk organisation. Själva det faktum att ett sådant rykte kunde spridas visar det oriktiga i de gängse beskyllningarna mot socialdemokraterna om att dessa ignorerar den politiska kampen. Själva det faktum att ett sådant rykte kunde spridas vittnar om att många revolutionärer, som socialdemokraternas teori inte kunnat övertyga, börjar låta sig övertygas av deras praktik.

Framför den ryska socialdemokratin ligger ännu ett väldigt, nästan orört arbetsfält. Den ryska arbetarklassens uppvaknande, dess spontana strävan efter kunskap, enhet, socialism och kamp mot sina utsugare och förtryckare framträder för varje dag allt tydligare och starkare. De gigantiska framgångar, som den ryska kapitalismen nått på senare tid, borgar för att arbetarrörelsen oavslutligt kommer att växa både på bredden och på djupet. För närvarande genomlever vi tydligen den period i den kapitalistiska cykeln, då industrin ”blomstrar”, handeln är livlig, fabriken arbetar för fullt och otaliga nya fabriker, företag, aktiebolag, järnvägsanläggningar osv skjuter upp som svampar ur marken. Man behöver inte vara någon profet för att förutsäga den oundvikliga (mer eller mindre kraftiga) krasch, som måste följa efter denna ”blomstring” i industrin. Denna krasch kommer att minera en mängd småföretagare, driva en mängd arbetare till de arbetslösa led och således i skarp form ställa hela arbetarmassan ansikte mot ansikte med de frågor om socialism och demokrati, som för länge sedan uppstått för varje medveten och tänkande arbetare. De ryska socialdemokraterna måste sörja för att denna krasch skall finna det ryska proletarietet mer medvetet, mer enat, med större insikt om den ryska arbetarklassens uppgifter och i stånd att slå tillbaka kapitalistklassen – som idag inhöstar väldiga profiter och som alltid försöker vältra förlusterna över på arbetarna – i stånd att i spetsen för den ryska demokratin ta upp en beslutsam kamp mot polisabsolutismen, som binder de ryska arbetarna och hela det ryska folket till händer och fötter.

Alltså, till arbetet, kamrater! Låt oss inte spilla dyrbar tid! De ryska socialdemokraterna har mycket att göra för att tillfredsställa det vaknande proletarietets behov, för att organisera arbetarrörelsen, för att stärka de revolutionära grupperna och deras ömsesidiga förbindelser, för att förse arbetarna med propaganda- och agitationslitteratur och för att förena de över hela Ryssland spridda arbetarcirkelarna och socialdemokratiska grupperna till ett enhetligt *socialdemokratiskt arbetarparti!*

Till arbetarna och socialisterna i Petersburg från kampförbundet

Revolutionärerna i Petersburg upplever en svår tid. Regeringen tycks sätta in alla sina krafter på att krossa arbetarrörelsen, som nyligen uppstått och gett prov på sådan styrka. Arresteringarna har antagit en exempellös omfattning, fängelserna är överfulla. Man griper intellektuella, män och kvinnor, man griper och förvisar massor av arbetare. Nästan varje dag kommer meddelanden om ständigt nya offer för polisregeringen, som rasande kastat sig över sina fiender. Regeringen vill hindra den nya strömningen i den ryska revolutionära rörelsen att bli starkare och komma på fötter. Åklagarna och gendarmerna skryter redan med att de lyckats krossa kampförbundet.

Detta skryt är lögn. Kampförbundet är helt trots alla förföljelser. Med djup tillfredsställelse konstaterar vi att massarresteringarna gör sin verkan som ett mäktigt medel i agitationen bland arbetarna och de socialistiska intellektuella, att nya människor, redo att med friska krafter sluta upp bland dem som kämpar för det ryska proletariatet och hela det ryska folket, träder i de fallna revolutionärernas ställe. All kamp kräver offer och på de tsaristiska basji-bosukernas brutala hetsjakt svarar vi lugnt: revolutionärer har fallit – leve revolutionen!

De ökade förföljelserna har hittills bara kunnat tillfälligt försvaga några av kampförbundets funktioner, bara kunnat medföra en tillfällig brist på kontaktmän och agitatorer. Just denna brist gör sig nu kännbar och föranleder oss att appellera till alla medvetna arbetare och alla intellektuella, som vill ställa sina krafter i revolutionens tjänst. Kampförbundet behöver kontaktmän. Må alla cirklar och alla enskilda personer som vill arbeta på något område av den revolutionära verksamheten, även om det är mycket begränsat, kontakta personer, som har förbindelser med kampförbundet. (Om någon grupp inte skulle lyckas få kontakt med sådana personer – vilket är mycket osannolikt – så kan den vända sig till Ryska socialdemokraternas utlandsförbund.) Det behövs folk till arbeten av alla slag och ju striktare revolutionärerna specialiserar sig på den revolutionära verksamhetens enskilda aktiviteter, ju noggrannare de tänker igenom sätten att arbeta under jord och metoderna att hemlighålla detta arbete, ju mer självupppoffrande de koncentrerar sig på små, omärkliga deluppgifter, desto säkrare blir hela saken, desto svårare blir det för gendarmerna och angivarna att spåra upp revolutionärerna. Regeringen har redan i förväg snärjt in inte bara verkliga utan också möjliga och troliga härदार av regeringsfientliga element i sitt agentnät. Regeringen breddar och fördjupar outtröttligt sina hejdukars förföljelser av revolutionärerna, hittar på nya metoder, sätter in nya provokatörer, söker öva press på de arresterade genom skrämsel, falska utsagor, förfalskade namnteckningar och brev m m. Regeringen kan inte bekämpas om inte den revolutionära disciplinen, organisationen och underjordiska verksamheten stärks och utvecklas. Men underjordisk verksamhet kräver först och främst att enskilda cirklar och personer specialiserar sig på enskilda aktiviteter i arbetet och att den samordnande rollen överlämnas åt en fåtalig central kärna i kampförbundet. Det revolutionära arbetets enskilda funktioner är oändligt skiftande. Det behövs legala agitatorer som kan tala till arbetarna på så sätt att det *inte går* att ställa dem inför rätta för detta, som kan säga blott *a* och låta andra säga *b* och *c*. Det behövs folk som sprider litteratur och flygblad. Det behövs folk som organiserar arbetarcirklar och arbetargrupper. Det behövs korrespondenter på alla företag för att rapportera om allt som händer och sker där. Det behövs folk som håller ett öga på angivare och provokatörer. Det behövs folk som ställer i ordning lägenheter för illegala syften. Det behövs folk för att överlämna litteratur, för att förmedla uppdrag, för alla slags kontakter. Det behövs folk som samlar in pengar. Det behövs kontaktmän bland intellektuella och ämbetsmän, folk som har beröring med arbetarna, fabrikslivet, förvaltningen (polisen, fabriksinspektionen m m). Det behövs folk för kontakter med olika städer i Ryssland och andra länder. Det behövs folk för att ordna olika sätt att mekaniskt reproducera all slags litteratur. Det behövs folk för att förvara litteratur och andra saker osv osv. Ju mindre och speciellare det arbete blir, som en

enskild person eller en enskild grupp åtar sig, desto större blir chansen att de lyckas organisera saken på ett genomtänkt sätt och skapa de bästa garantier mot ett misslyckande, diskutera alla detaljer som behövs för att hålla arbetet hemligt och tillämpa alla möjliga sätt att lura och vilseleda gendarmerna, desto säkrare blir framgången för saken, desto svårare blir det för polisen och gendarmerna att spåra upp en revolutionär och hans förbindelse med organisationen, desto lättare blir det för det revolutionära partiet att ersätta fallna kontaktmän och medlemmar utan men för hela saken. Vi vet att en sådan specialisering är en mycket svår sak, svår därför att den kräver den största uthållighet och självupppoffring av individen, kräver att alla krafter sätts in på ett arbete i skymundan, ett enformigt arbete, som gör att revolutionären mister kontakten med kamraterna och att hela hans liv underställs en hård och sträng rutin. Men det var endast under sådana förhållanden den revolutionära praktikens stora män i Ryssland lyckades att efter år av allsidiga förberedelser genomföra de mest storslagna verk, och vi är djupt övertygade om att socialdemokraterna kommer att ådagalägga lika stor självupppoffring som föregående generationers revolutionärer. Vi vet även att enligt det av oss föreslagna systemet den förberedelseperiod, då kampförbundet kommer att skaffa erforderliga uppgifter om den person eller den grupp som erbjuder sina tjänster och att ge dem något att göra för att pröva deras talanger, kommer att upplevas som mycket svår av många, som brinner av iver att ägna sina krafter åt revolutionärt arbete. Men i dagens Ryssland är revolutionär verksamhet omöjlig utan en sådan provotid.

När vi föreslår våra nya kamrater detta arbetssystem, uttalar vi grundsatsen som långvariga erfarenheter fört oss fram till och är djupt övertygade om att detta system bäst garanterar ett framgångsrikt revolutionärt arbete.

Skrevet under förvisning i slutet av 1897

Ffg publicerat i broschyrform i Genève 1898

V I Lenin, *Samlade skrifter*, 5:e ry uppl, b 2, s 445-470